

ΤΑΙΝΙΟΘΗΚΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
> ΜΟΥΣΕΙΟ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

ΤΑΙΝΙΟΘΗΚΗ της Ελλάδος (Λαΐς)

Ιερά Οδός 48 & Μεγ. Αλεξάνδρου 134-136 (ΜΕΤΡΟ Κεραμεικός)
τηλ. για πληροφορίες 210 360 9695

Εικόνα και Χρόνος / Εικόνες της Κρίσης

Εγκαίνια: Πέμπτη, 12 Φεβρουαρίου στις 7.30 μμ

Διάρκεια: 12 Φεβρουαρίου – 22 Μαρτίου 2015

Επιμέλεια έκθεσης: Χριστίνα Ανδρουλιδάκη

Συμμετέχουν:

:mentalKLINIK, Rivane Neuenschwander, Richard Whitlock,
Μανώλης Δασκαλάκης-Λεμός, Πέτρος Ευσταθιάδης, Απόστολος Ζερδεβάς,
Τζένη Μαρκέτου*, Νίκος Μάρκου, Γιώργος Πρίνος και το Ίδρυμα ΙΖΟΛΥΑΤΣΙΑ*

Η έκθεση επικεντρώνεται σε φωτογραφικά και βίντεο-έργα τα οποία πραγματεύονται την *Κρίση* ως ένα φαινόμενο οικουμενικό ιδωμένο μέσα από την έννοια του *Χρόνου*. Οικονομική κρίση, διάβρωση των ατομικών δικαιωμάτων, κρίση των φυσικών πόρων, θρησκευτικός και εθνικός φανατισμός, κοινωνική πόλωση αλλά και μία πιο φιλοσοφική προσέγγιση της *Κρίσης* ως κοινωνικής έννοιας μέσα από τη ματιά εννέα εικαστικών δημιουργών.

(*)Παράλληλα, το Β' μέρος της έκθεσης το οποίο θα ανακοινωθεί σύντομα, μετατοπίζει το κλασικό μοντέλο παρουσίασης μιας μονάχα ομάδας καλλιτεχνών-δημιουργών και επεκτείνεται εκθέτοντας ανάμεσά τους και μία σειρά από ταινίες από το διεπιστημονικό ίδρυμα πολιτισμού Izolyatsia διερευνώντας έτσι ζητήματα πολιτισμού σε καθεστώς συγκρούσεων. Σε αυτό το μέρος θα προβληθούν πέντε βίντεο-συνεντεύξεις από το Izolyatsia και το νέο έργο της Τζένης Μαρκέτου.

Το καλλιτεχνικό δίδυμο :mentalKLINIK από την Τουρκία παρουσιάζει μια βιντεοπροβολή χωρίς ήχο με τον τίτλο *True Blue (Left)*. Οι καλλιτέχνες έχουν οικειοποιηθεί τη χαρακτηριστική σκηνή από την ταινία *The Truman Show*, στην οποία ο Τρούμαν Μπέρμπανκ πρωταγωνιστεί εν αγνοία του σε ένα 24ωρο σόου που γυρίζεται από χιλιάδες κάμερες και καταγράφει τη ζωή του σε ριάλιτι. Το έργο των :mentalKLINIK επικεντρώνεται σε μία μόνο στιγμή μερικών δευτερολέπτων -όταν ο υποψιασμένος Τρούμαν αφού έχει καταφέρει να αποδράσει μπαίνοντας σε μια βάρκα και ξεπερνώντας το φόβο του για το νερό, ταξιδεύει μακριά από καθετί που γνωρίζει ως τη στιγμή που πέφτει πάνω σε έναν τοίχο από "ουρανό". Σοκαρισμένος, αγγίζει αυτό το κομμάτι ουρανού και συνειδητοποιεί ότι όλη του η ζωή, ήταν ένα ψέμα, μία ψευδής πραγματικότητα, ένα κατασκευασμένο σόου που εκτυλίσσονταν σε ένα τεράστιο πλατό. Το βαθιά ποιητικό έργο των :mentalKLINIK μας επαναφέρει με έναν τρόπο ειλικρινή αλλά και ταυτόχρονα σκληρό στο *Τώρα*. Είμαστε πάντα γνώστες της *αλήθειας* στην οποία συμμετέχουμε; Όπως λέει ο χαρακτήρας Christof όταν τον ρωτούν γιατί νομίζει ότι ο Τρούμαν δεν έχει έρθει ποτέ τόσο κοντά στο να ανακαλύψει την αληθινή φύση του κόσμου του ως τώρα: "Είναι απλά γιατί έχουμε συνηθίσει να δεχόμαστε την *πραγματικότητα* όπως μας παρουσιάζεται."

Το έργο *Contingent*, 2008 της Rivane Neuenschwander από τη Συλλογή Δ.Δασκαλόπουλου παρουσιάζει έναν παγκόσμιο χάρτη του οποίου οι στεριές είναι φτιαγμένες από μέλι. Μυρμήγκια κυκλοφορούν πάνω του ελεύθερα και καταβροχθίζουν τις ηπιέρους τρώγοντας το μέλι ως την τελική του εξαφάνιση. Το έργο σχολιάζει με αιχμηρό τρόπο την έλλειψη φυσικών πόρων αλλά και την ανησυχητική ταχύτητα με την οποία οι πόροι αυτοί καταναλώνονται. Το βίντεο που θυμίζει σχολικό χάρτη αλλά και απεικονίσεις φυσικής ιστορίας από την εξέλιξη των ηπιέρων αντανακλά τις αναζητήσεις της καλλιτέχνιδας γύρω από ζητήματα οικολογίας αλλά και τις ανησυχίες της για το μέλλον του πλανήτη ακόμα και της ίδιας μας της ύπαρξης που διαφαίνεται αβέβαιη. Ο τίτλος *Contingent* που σημαίνει *Εξαρτώμενος*, είναι παρώνυμο της λέξης *Continent* που σημαίνει *Ήπειρος* και δημιουργεί μία σειρά από παράλληλες ερμηνείες του έργου όπως π.χ. το ότι ένα σημαντικό μέρος του πλανήτη βρίσκεται εξαρτώμενο από άλλους ή ακόμη και το ότι ένα μικρό μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού οφείλεται ουσιαστικά για την εκμετάλλευση και ανάλωση του μεγαλύτερου μέρους των φυσικών πόρων της γης.

Το έργο *Η Οδός* του Richard Whitlock το οποίο βρίσκεται στην είσοδο του φουαγέ είναι μια βιντεοεγκατάσταση η οποία παρουσιάζει μια αλλόκοτα κινούμενη εικόνα ενός δρόμου. Η απουσία προοπτικής σημαίνει ότι τα μακρινά κτήρια δείχνουν να έχουν το ίδιο μέγεθος με αυτά που βρίσκονται στο πρώτο πλάνο και ότι τα οχήματα δεν μικραίνουν ούτε στο ελάχιστο καθώς απομακρύνονται. Μιας και δεν υπάρχει σημείο φυγής αναρωτιόμαστε σε πιο σημείο του χώρου βρισκόμαστε; Στο επίπεδο του δρόμου ή σε εκείνο των μπαλκονιών και των πολυκατοικιών; Πρόκειται για μία διεύρυνση και επέκταση της όρασης. Βρισκόμαστε ταυτόχρονα ψηλά και χαμηλά, δεξιά και αριστερά. Αυτή η διαστρεβλωμένη προοπτική εντείνει και εμπλουτίζει την τέταρτη διάσταση, δηλαδή τη διάσταση του χρόνου. Ο χρόνος παύει να είναι μια ενιαία γραμμή και αποκτά περισσότερες διαστάσεις και εκφάνσεις. Το έργο που έχει δημιουργηθεί από 14 βίντεο και εκατοντάδες επεξεργασμένες φωτογραφίες που κινούνται με διαφορετικούς ρυθμούς και συνδυάζουν πολλαπλούς χρόνους μας κάνει να βλέπουμε παράλληλα το παρελθόν και το μέλλον δημιουργώντας μια αίσθηση *déjà vu*. Η συνύπαρξη διαφορετικών χρόνων σε μια οθόνη βάζει σε αμφισβήτηση με ριζοσπαστικό τρόπο την αντίληψη μας για το χρόνο και τον χώρο και μας θυμίζει τα λόγια του Alain Badiou δηλαδή το ότι “να ζεις είναι, επίσης, πάντα, σαν να βιώνεις στο παρελθόν και το αιώνιο εύρος του παρόντος.”

Ο Μανώλης Δασκαλάκης-Λεμός παρουσιάζει ένα φωτογραφικό έργο με τον τίτλο *Feral Remnants II (Biamax)* και μία εγκατάσταση στο χώρο από μεταλλικά θραύσματα και απομεινάρια από διαλυμένα οχήματα. Η φωτογραφία παρουσιάζει την πρόσοψη του εντυπωσιακού μοντερνιστικού κτιρίου της BIAMAΞ της πιο γνωστής ελληνικής κατασκευαστικής εταιρίας οχημάτων από τη δεκαετία του '60 και μίας από τις μεγαλύτερες ελληνικές βιομηχανίες της εποχής της, η οποία στις αρχές της δεκαετίας του 1980 άρχισε να αντιμετωπίζει δυσκολίες όταν χάθηκαν ορισμένες αγορές της Μέσης Ανατολής, αλλά, κυρίως, λόγω ενός νέου νόμου που άρχισε να επιτρέπει την εισαγωγή μεταχειρισμένων αμαξωμάτων στην Ελλάδα. Το 1986 το εργοστάσιο εν τέλει σταμάτησε την παραγωγή του και το επιβλητικό κτίριο των εγκαταστάσεων στην Λ.Αθηνών σταδιακά παράκμασε και μετατράπηκε σε κτίριο φάντασμα. Ο καλλιτέχνης παραμένει πιστός στην συλλογιστική της δουλειάς του η οποία μελετά περιπτώσεις αλλαγής ή φθοράς από μία προηγούμενη κατάσταση ευημερίας και τα ίχνη αυτής της βαθμιαίας έκλειψης όπως αυτά καταγράφονται στο αστικό τοπίο και την αρχιτεκτονική. Παράλληλα μεταφέρει το χώρο της μάντρας στον εκθεσιακό χώρο επιτρέποντας να ξεδιπλωθούν μια σειρά από αφηγήσεις που έχουν να κάνουν με τις ιστορίες των υπολειμμάτων και την μετά θάνατον ζωή τους καθώς αυτά μετατρέπονται από χρηστικά

τμήματα μηχανών σε σύμβολα οικονομικής ύφεσης και παρακμής. Λίγο πριν ανακυκλωθούν, διακρίνει κανείς την ανάγκη του καλλιτέχνη να διατηρήσει έστω για μια στιγμή αυτό που συνεχώς αλλάζει και φθείρεται. Το έργο του Δασκαλάκη-Λεμού συχνά ασχολείται με την ποιητική επίδραση της φυσικής φθοράς των αντικειμένων στο χρόνο καθώς και με τον τρόπο που αυτή η αχρήστευση ή η πτώση μπορεί να αποκαλύψει απρόσμενες συνδέσεις μεταξύ της οικονομίας και της τέχνης με αλληλένδετες αφηγήσεις που αποκαλύπτουν έναν κύκλο προσαρμογής και μεταβολής του χαρακτήρα των εμπορευμάτων από προϊόντα σε τέχνη και το αντίστροφο.

Ο Πέτρος Ευσταθιάδης είναι μία πραγματικά μοναδική περίπτωση φωτογράφου του οποίου ολόκληρο το εικαστικό έργο ξεκινάει τη στιγμή που αποφασίζει να γυρίσει στον τόπο καταγωγής του, ένα μικρό χωριό της Κεντρικής Μακεδονίας, το Λιπαρό Πέλλας και να το μετατρέψει στο φυσικό του στούντιο. Το χωριό του που αποτυπώνεται σιγά σιγά στο παρασκήνιο των φωτογραφιών του, δεν κρύβει κανένα φυσικό αξιοθέατο, ούτε χαρακτηρίζεται από κάποια ιδιαίτερη αρχιτεκτονική, κάποιο ξεχωριστό γραφικό σημείο ή κάτι παρόμοιο. Αντιθέτως, είναι κάτι σαν κενός καμβάς για τον φωτογράφο ο οποίος το χρησιμοποιεί για να στήσει τις ιδιότυπες κατασκευές του. Μαζεύοντας υλικά από γείτονες, συγγενείς και γνωστούς, αντικείμενα σε χρήση αλλά και άλλα παρατημένα και ξεχασμένα από τον χρόνο, συνθέτει σουρεαλιστικά και συχνά άκρως μπανάλ σκηνικά τα οποία με έναν ιδιαίτερα ποιητικό τρόπο σχηματίζουν εικόνες γεμάτες πληροφορία και συναίσθημα. Στο έργο *Chicken Soup* ο Ευσταθιάδης στήνει μία πρότυπη κατασκευή που περισσότερο υπονοεί παρά εικονογραφεί αυτό που περιγράφει ο τίτλος της. Παρ' όλα αυτά το *Chicken Soup* είναι δεκάδες άλλα πράγματα παρά μία *Κοτόσουπα*. Μοιάζει με πορτρέτο της αγροτικής Ελλάδας αλλά έχει φως Βαλκανίων. Είναι σαρκαστική αλλά καθόλου αστεία. Είναι γεμάτη κλισέ αλλά είναι στημένη έτσι ώστε να ανατρέψει όλα τα γνωστά πολιτιστικά και κοινωνικά στερεότυπα. Απλοϊκή ως προς το στήσιμο της κάμερας και το σημείο λήψης και ταυτόχρονα πολυσύνθετη στη δομή της είναι μία εικόνα που μας θυμίζει την υπόμνηση του Έμερσον ότι "παρότι ταξιδεύουμε σε ολόκληρο τον κόσμο για να ανακαλύψουμε το ωραίο, πρέπει να το κουβαλάμε μαζί μας, ειδάλλως δεν το βρίσκουμε ποτέ".

Ο Απόστολος Ζερδεβάς παρουσιάζει το βίντεο *State* το οποίο συντίθεται από μία ακολουθία φωτογραφιών σε μορφή slide show. Ο καλλιτέχνης φωτογραφίζει στιγμιότυπα από βίντεο τζιχαντιστών κι έπειτα τα ανασυνθέτει διασπώντας την αρχική αφηγηματική τους ροή. Κατά τη διαδικασία αυτή, διαλέγει να προβάλλει όλες τις εικόνες με την ίδια ταχύτητα χωρίς αρχή, μέση και τέλος και δίχως κάποιο κριτήριο ιεραρχίας. Αφαιρετικά στιγμιότυπα διαδέχονται σκληρές εικόνες πολέμου ή βίας με τον ίδιο ρυθμό και ο θεατής αφήνεται να εικάσει το περιεχόμενο ή την συνέχεια της ιστορίας, η οποία προβάλλεται περισσότερο ως υπαινιγμός παρά σαν αφήγηση. Με τη μέθοδο αυτή ο Ζερδεβάς κάνει ένα αιχμηρό και επίκαιρο σχόλιο πάνω στην έξαρση του θρησκευτικού και εθνικού φανατισμού αναγνωρίζοντας και θέτοντας παράλληλα ερωτήματα γύρω από τον κατακερματισμό της είδησης και τις αντιφάσεις που προβάλλει η διάχυση της πληροφορίας και ο προσηλυτισμός ή η διάδοση μιας ακραίας ιδεολογίας μέσα από το διαδίκτυο. Ταυτόχρονα ο τίτλος *State* ο οποίος σημαίνει *Κράτος* αλλά και μια τάξη πραγμάτων, μια κατάσταση ή ακόμη και μια συνθήκη αταξίας, σύγχυσης, αποδιοργάνωσης και χάους, σηματοδοτεί τον πυρήνα της συλλογιστικής του καλλιτέχνη και ενεργοποιεί τις πολλαπλές αναγνώσεις του έργου του.

Ο Νίκος Μάρκου ανήκει στην ίδια γενιά και μπορεί να συγκριθεί με τους σπουδαίους φωτογράφους της Σχολής του Ντίσελντορφ, όπως τον Thomas Struth, την Candida Hofer και τον

Andreas Gursky οι οποίοι υιοθέτησαν νεωτεριστικές προσεγγίσεις στο θέμα παρουσίασης του χώρου και του τόπου και μάλιστα σε μια εποχή ιστορικών αλλαγών και κρίσεων για την κοινωνία και την τέχνη. Ενώ σπάνια ασχολείται με το ανθρώπινο πορτραίτο μπορεί να πει κανείς ότι το σύνολο του εικαστικού του έργου περιστρέφεται γύρω από τον άνθρωπο και τη παρουσία ή την απουσία του όπως αυτή μεταφέρεται με τη μορφή του *ίχνους* στο τοπίο. Σε έναν κόσμο αμφισημίας που επιπλέει και παρασύρεται, το μισοβυθισμένο πλοίο του Μάρκου είναι σαφέστατα μια επιβλητική εικόνα, σιωπηλός μάρτυρας της σύγχρονης ιστορίας που υποβάλλει το θεατή αλλά και μια εικόνα εσωτερικής ενατένισης, τόσο εμβληματική, όσο και ποιητική που αντηχεί μέσα από τις σκουριασμένες λαμαρίνες της την πάλη του ανθρώπου με ζητήματα πνευματικά, πανανθρώπινα και διαχρονικά.

Ο Γιώργος Πρίνος παρουσιάζει ένα έργο με τον χαρακτηριστικό τίτλο 05.13.2013 - 3:01 P.M. το οποίο προέκυψε όταν άρχισε να περικόπτει τις φωτογραφίες του ελεύθερα, επιτρέποντας στο θέμα του-παρά σε ένα προκαθορισμένο πρότυπο της τρέχουσας βιομηχανίας- να καθορίσει την αναλογία των διαστάσεων του κάδρου. Με τη βοήθεια της νέας τεχνολογίας που μας δίνει συνεχώς όλο και μεγαλύτερα αρχεία, ο Πρίνος φιλτράρει και διαβάζει εκ νέου τις φωτογραφίες του, ανακαλύπτοντας μέσα σε αυτές λεπτομέρειες -σαν την *εικόνα μέσα στην εικόνα*- οι οποίες αποτελούν συχνά και το "κλειδί" ανάγνωσης του έργου του. Οδηγώντας και κατευθύνοντας το θεατή να εστιάσει στο σημείο τις εικόνες που εκείνος έχει επιλέξει, μοιάζει σαν να σκηνοθετεί το βλέμμα μας σε ένα σημείο έντασης και στο συγκεκριμένο έργο, σε αυτή τη σχεδόν αδιόρατη και ταυτόχρονα αδιάλειπτη συνδιαλλαγή των χεριών. Τα συγκεκριμένο έργο έχει περισσότερο τις ρίζες του στον κινηματογράφο ή στη λογοτεχνία παρά στη φωτογραφία. Όπως χαρακτηριστικά είχε διατυπώσει ο σημαντικός εικαστικός και φωτογράφος Lewis Baltz έχει έρθει η στιγμή που "είναι πιθανά πιο χρήσιμο, αν όχι σίγουρα πιο αληθινό, να σκεφτούμε τη φωτογραφία ως μία στενή αλλά βαθιά περιοχή ανάμεσα στο μυθιστόρημα και το φιλμ". Σε αυτόν τον ενδιάμεσο χώρο, σε αυτό το κατώφλι ανάμεσα στα δύο, ο Πρίνος μιλάει για τη σχέση των εικόνων μεταξύ τους, τη σκληρότητα αλλά και την ομορφιά, την ασχήμια και την πάλη των ανθρώπων μέσα στη κοινωνία. Ο ενδεικτικός τρόπος με τον οποίον τιτλοφορεί το έργο του με απόλυτη ακρίβεια ημερολογιακής καταγραφής, φέρει στοιχεία αρχειακής λιτότητας και σηματοδοτεί το ενδιαφέρον του να καταγράψει επακριβώς την χρονική στιγμή -ως αποτύπωμα ενός ελάχιστου διαστήματος που πέρασε, παγώνοντας τον χρόνο. Το έργο θίγει ζητήματα γύρω από τον χώρο και τον χρόνο μέσα στην ιστορία της φωτογραφίας ενώ παράλληλα ανασύρει και πιο πρόσφατες αναφορές που σχετίζονται με την τρέχουσα κρίση ρατσισμού και την γενικότερη δυσαρέσκεια των τελευταίων μηνών με τις δυνάμεις της αστυνομίας στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ευχαριστούμε τη Συλλογή Δ.Δασκαλόπουλου, το Ίδρυμα Izolyatsia, την γκαλερί Α.Δ., την γκαλερί CAN Christina Androulidaki, την γκαλερί Elika και όλους τους καλλιτέχνες για την παραχώρηση των έργων τους.